

Gheorghe Ivan

Au mai colaborat:

Ionela Georgescu, fostă Ivan (medic primar psihiatru – Dortmund, Germania)

Elena-Camelia Ivan (student-psihiolog – București, România)

Criminologie

O abordare pragmatică

Editura C.H. Beck
București 2023

Cuprins

Abrevieri.....	XIII
Partea teoretică	1
Capitolul I. Paradigma criminologiei.....	1
Secțiunea 1. Criminologia ca știință	1
§1. Problematika criminologiei	1
§2. Scena infracțională.....	1
§3. Scena judiciară	2
§4. Etimologia criminologiei	2
§5. Definiția criminologiei.....	2
§6. Legătura cu dreptul penal.....	6
§7. Legătura cu alte discipline	7
Secțiunea a 2-a. Delimitarea criminologiei.....	10
§1. Obiectul criminologiei	10
1.1. Infracțiunea – fapta penală	10
1.2. Infractorul.....	12
1.3. Victima.....	12
1.4. Fenomenul criminal.....	16
1.5. Criminalitatea	17
§2. Ramurile și subramurile criminologiei.....	22
Capitolul II. Școli criminologice	24
Secțiunea 1. Școala clasică. Precursorii criminologiei	24
§1. Fenomenul Beccaria.....	24
§2. Francesco Carrara	29
Secțiunea a 2-a. Școala clasică penitenciară.....	30
Secțiunea a 3-a. Școala neoclasică.....	31
§1. Inconveniente școlii clasice.....	31
§2. Trăsăturile școlii neoclase	31
Secțiunea a 4-a. Școala pozitivistă. Titani școlii pozitvistice.....	32
§1. Cesare Lombroso (1835-1909). Teoria anormalității biologice	32
§2. Raffaele Garofalo (1851-1934). Teoria anormalității morale	34
§3. Enrico Ferri (1856-1929). Teoria anormalității biopsihosociale	35
Secțiunea a 5-a. Școala geografică (cartografică).....	37
§1. Promotorii școlii geografice.....	37
1.1. Lambert Adolphe Jaques Quetelet (1796-1874). Teoria omului mediu	37
1.2. André-Michel Guerry (1802-1866). Teoria regularității criminalității.....	38
§2. Legea termică a criminalității. Aforismul: nu sărăcia generează criminalitatea	38

Secțiunea a 6-a. Școala lyoneză. Exponenți	39
Secțiunea a 7-a. Școala interpsihologică. Promotori	39
Secțiunea a 8-a. Școala psihosocială. Exponenți	41
§1. Edwin Sutherland (1883-1950). Teoria asociațiilor diferențiate	41
§2. Johan Thorsten Sellin (1896-1994). Teoria conflictelor de culturi	42
§3. Emile Durkheim (1858-1917) și Robert K. Merton (1910-2003). Teoria anomiei	43
§4. Howard S. Becker (n. 1928). Teoria angajamentului	44
Secțiunea a 9-a. Școala psihologică. Exponenți	44
§1. Sigmund Freud (1856-1939). Teoria psihanalitică	44
§2. Franz Gabriel Alexander (1891-1964) și Hugo Staub (1885-1942). Teoria criminalului nevrotic	47
§3. Kate Friedlander (1902-1949). Teoria personalității antisociale	47
§4. Etienne De Greeff (1898-1961). Teoria instinctelor	48
§5. Jean Pinatel (1913-1999). Teoria personalității criminale	49
Secțiunea a 10-a. Școala sociologică. Exponenți	50
Secțiunea a 11-a. Școala biologică. Promotori	52
§1. Charles Buckman Goring (1870-1919). Teoria forței eredității	52
§2. Ernst Kretschmer (1888-1964). Teoria caracterologică	62
§3. Olof Wilhelm Kinberg (1873-1960). Teoria plasticității umane	63
§4. Benigno Di Tullio (1896-1979). Teoria instigării exterioare a criminalilor înnașcuți	64
§5. Teoria anomaliei cromozomială	66
Secțiunea a 12-a. Școala comunistă	68
Capitolul III. Criminalitatea informatică	77
Secțiunea 1. Noțiuni introductive	77
§1. Definiția criminalității informatice	77
§2. Amploarea criminalității informatice	78
Secțiunea a 2-a. Teorii criminologice	78
§1. Karuppanan Jaishankar (n. 1973). Teoria tranziției spațiale (Space Transition Theory)	78
§2. Lawrence E. Cohen și Marcus Felson. Teoria activităților de rutină (Routine Activities Theory)	81
§3. Ronald L. Akers (n. 1939). Teoria învățării sociale (Social Learning Theory)	97
§4. Sam McQuade. Teoria criminalității, poliției și securității bazate pe tehnologie (Theory of Technology-Enabled Crime, Policing and Security)	101
Secțiunea a 3-a. Infrafracțiuni informatice	104
§1. Sistematizare	104
§2. Prezentare	105
2.1. Fraude comise prin sisteme informatice și mijloace de plată electronice	105
2.1.1. Frauda informatică	105
2.1.2. Efectuarea de operațiuni financiare în mod fraudulos	106

2.1.3. Operațiuni ilegale cu instrumente de plată fără numerar.....	107
2.1.4. Acceptarea operațiunilor financiare efectuate în mod fraudulos.....	108
2.2. Infracțiuni contra siguranței și integrității sistemelor și datelor informatice	109
2.2.1. Accesul ilegal la un sistem informatic	109
2.2.2. Interceptarea ilegală a unei transmisii de date informatice	110
2.2.3. Alterarea integrității datelor informatice.....	111
2.2.4. Perturbarea funcționării sistemelor informatice	111
2.2.5. Transferul neautorizat de date informatice.....	112
2.2.6. Operațiuni ilegale cu dispozitive sau programe informatice..	112
2.3. Alte infracțiuni informatice	113
2.3.1. Hărțuirea în formă atenuată.....	113
2.3.2. Coruperea sexuală a minorilor într-una dintre formele sale atenuate	114
2.3.3. Racolarea minorilor în scopuri sexuale.....	115
2.3.4. Pornografia infantilă săvârșită cu ajutorul tehnologiei informației	116
2.3.5. Falsificarea unui instrument de plată fără numerar	117
2.3.6. Dobândirea de instrumente de plată fără numerar falsificate...	118
2.3.7. Deținerea/dobândirea de mijloace în vederea falsificării instrumentelor de plată fără numerar.....	118
2.3.8. Falsul informatic	119
2.4. Infracțiunile pseudoinformatică – infracțiunile de blog	120
2.4.1. Infracțiunile pseudoinformatică	120
2.4.2. Infracțiunile de blog.....	121
2.5. Infracțiunile informatice prevăzute în legi speciale	125
2.5.1. Accesarea/deținerea de materiale de propagandă teroristă.....	125
2.5.2. Punerea operelor la dispoziția publicului	126
2.5.3. Reproducerea neautorizată pe sisteme de calcul a programelor pentru calculator.....	126
Secțiunea a 4-a. Reacția socială față de criminalitatea informatică.....	126
§1. Aspecte generale	126
§2. Prevenirea criminalității informatice.....	128
2.1. Activități comune și programe de prevenire a criminalității informatice	128
2.2. Politici, practici, măsuri, proceduri și standarde minime de securitate a sistemelor informatice.....	128
2.3. Campanii de informare privind criminalitatea informatică	128
2.4. Constituirea/actualizarea bazelor de date privind criminalitatea informatică, precum și efectuarea de studii	129
2.5. Programe speciale de pregătire și perfecționare a personalului cu atribuții în prevenirea și combaterea criminalității informatice	129
2.6. Constituirea de obligații pentru proprietarii/administratorii de sisteme informatice	130

§3. Combaterea criminalității informatice	130
§4. Cooperarea internațională în lupta împotriva criminalității informatice	136
4.1. Instrumente legale naționale.....	136
4.1.1. Legea nr. 161/2003.....	136
4.1.2. Legea nr. 302/2004.....	138
4.2. Instrumente legale internaționale	141
4.2.1. Convenția Consiliului European privind criminalitatea informatică.....	141
4.2.2. Directiva 2013/40/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 august 2013 privind atacurile împotriva sistemelor informatice și de înlocuire a Deciziei-cadru 2005/222/JAI a Consiliului.....	152
4.2.3. Directiva (UE) 2019/713 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind combaterea fraudelor și a contrafacerii în legătură cu mijloacele de plată fără numerar și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/413/JAI a Consiliului.....	156
Capitolul IV. Criminalitatea organizată	164
Secțiunea 1. Noțiuni introductive	164
§1. Definiția criminalității organizate	164
§2. Caracteristicile criminalității organizate	165
§3. Amploarea criminalității organizate.....	166
Secțiunea a 2-a. Infracțiuni de crimă organizată.....	171
§1. Sistematizare	171
§2. Prezentare.....	171
2.1. Constituirea unui grup infracțional organizat.....	171
2.2. Asocierea în scopul săvârșirii de acte de terorism.....	172
Secțiunea a 3-a. Reacția socială față de criminalitatea organizată.....	173
§1. Prevenirea criminalității organizate	173
1.1. Desfășurarea de activități de prevenire a criminalității organizate.....	173
1.2. Activitatea de prevenire a criminalității organizate trebuia desfășurată în cadrul Grupului central de analiză și coordonare a activităților de prevenire a criminalității	173
1.3. Efectuarea de studii periodice	174
1.4. Realizarea/menținerea de baze de date, precum și monitorizarea/evaluarea fenomenului.....	174
1.5. Publicarea de informații statistice/rapoarte de evaluare	174
§2. Combaterea criminalității organizate	174
2.1. Constituirea de structuri specializate.....	174
2.2. Acoperirea pagubelor	175
2.3. Folosirea informatorilor/colaboratorilor.....	176
§3. Cooperarea internațională în lupta împotriva criminalității organizate.....	176
3.1. Instrumente legale naționale. Legea nr. 39/2003.....	176

3.1.1. Cooperarea directă și nemijlocită.....	176
3.1.2. Cooperarea internațională în domeniul confiscării	177
3.1.3. Cooperarea internațională în domeniul anchetelor comune ...	177
3.2. Instrumente legale internaționale	177
3.2.1. Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate	177
3.2.2. Decizia-cadru 2008/841/JAI a Consiliului din 24 octombrie 2008 privind lupta împotriva crimei organizate ..	180
Capitolul V. Criminalitatea achizitivă.....	184
Secțiunea 1. Noțiuni introductive	184
§1. Definiția criminalității achizitive	184
§2. Dimensiunea criminalității achizitive.....	184
Secțiunea a 2-a. Teorii criminologice	196
§1. Teoria pauperizării	196
§2. Teoria îmbogățirii	196
Secțiunea a 3-a. Infrațiuni achizitive.....	198
§1. Definiție	198
§2. Prezentare.....	198
2.1. Omorul săvârșit din interes material – omorul calificat	198
2.2. Furtul simplu	198
2.3. Luarea de mită.....	199
2.4. Abuzul în serviciu, dacă funcționarul public a obținut pentru sine ori pentru altul un folos necuvenit.....	199
2.5. Îmbogățirea ilicită	200
Secțiunea a 4-a. Reacția socială față de criminalitatea achizitivă.....	200
§1. Prevenirea criminalității achizitive.....	200
1.1. Obligația (mai mult morală) de îndeplinire corectă a atribuțiilor de serviciu și de a nu lua mită	200
1.2. Obligația de declarare a averii.....	201
1.3. Obligația de declarare a donațiilor	201
§2. Combaterea criminalității achizitive	202
2.1. Aplicarea fermă a legii de către organele judiciare penale.....	202
2.2. Pedepsele cu închisoarea pronunțate pentru fapte de corupție să fie cu executare în penitenciar, urmând să fie eliminată posibilitatea condamnării cu suspendarea executării pedepsei sub supraveghere.....	204
§3. Lupta Uniunii Europene.....	205
Capitolul VI. Metode și tehnici de cercetare criminologice.....	229
Secțiunea 1. Aspecte generale	229
§1. Noțiuni	229
§2. Etapele cercetării.....	229
Secțiunea a 2-a. Prezentare metode	230
§1. Metoda deductivă și cea inductivă	230
§2. Metoda comparativă.....	230

§3. Metoda tipologică	231
§4. Metoda clinică.....	231
§5. Metoda proiectivă	233
§6. Metoda gemenilor-martori	235
Secțiunea a 3-a. Prezentare tehnici	235
§1. Chestionarul	235
§2. Interviul.....	236
§3. Experimentul.....	238
§4. Testul.....	239
§5. Documentarea	241
§6. Studiu de caz.....	242
Partea practică	245
§1. Studiu criminologic privind infracțiunile de omor (simplu și calificat) și de loviri sau vătămări cauzatoare de moarte ce au făcut obiectul trimerilor în judecată în perioada 2011-2015, ed. a 2-a	245
I. Precizări conceptuale	245
II. Cercetare criminologică.....	255
III. Concluzii	281
§2. Studiu criminologic privind infracțiunile de omor (simplu și calificat) și de loviri sau vătămări cauzatoare de moarte ce au făcut obiectul trimerilor în judecată în perioada 2016-2018, ed. a 2-a	284
I. Considerații introductive.....	284
II. Cercetare criminologică.....	309
III. Concluzii	391
§3. Studiu criminologic privind experiențele directe cu fenomenul corupției în rândul persoanelor condamnate definitiv pentru fapte de corupție	436
Bibliografie.....	439

Partea teoretică

Capitolul I Paradigma criminologiei

Secțiunea 1. Criminologia ca știință

§1. Problematika criminologiei

De-a lungul timpului, criminologia a încercat să-și contureze un obiect de cercetare, necesitatea existenței sale, precum și scopul urmărit. Nici astăzi, nu s-a ajuns la un numitor comun, opiniile fiind tot mai multe și diferite. Oricum, stadiul la care s-a ajuns nu este în măsură să propună unele soluții pentru eradicarea fenomenului criminal, acesta aflându-se pe zi ce trece într-un trend ascendent¹ – aspect pe care îl vom pune în evidență pe parcursul incursiunii noastre pe un tărâm fertil al creației, încercând să deslușim scena infracțională, cu ce are ea mai misterios.

§2. Scena infracțională

Aceasta reprezintă un izvor nesecat de nelegiuiri, de traume cauzate victimelor și/sau apropiaților săi, de tulburări și dezordini sociale – lista rămânând deschisă. Mai mult, scena infracțională pune în evidență cu prisosință infractorul, cu tot ce are el mai de preț în „arta” criminală; uneori, relevă și rolul victimei în declanșarea conflictului criminal².

---

¹ „În cei peste 30 de ani care au trecut de la schimbarea regimului politic, România s-a confruntat cu creșteri exponențiale ale criminalității, atât în domenii precum al infracțiunilor contra persoanei ori contra patrimoniului, cât și în domenii noi, dezvoltate, în special, în ultimele două decenii, precum cel al infracțiunilor informatice, ori în domeniul tehnologiei informației, furtului de date, furtului de identitate etc.” (A. Stancu, Victimologie. Note de curs, Ed. Pro Universitaria, București, 2023, p. 7).

² „Unii autori chiar au și introdus noțiunea de «victimă activantă», prin care s-a ajuns la concluzia că, direct sau indirect, victima poartă o parte de vină în desfășurarea acțiunilor infracționale. De exemplu, studiul victimologic al violului a stabilit că, în majoritatea cazurilor, victima și infractorul se află în relații prealabile, prima cedând «bunelor intenții», primind cu ușurință invitații, asumându-și, involuntar, rolul pe care îl dorește agresorul” (A. Stancu, op. cit., p. 18).

§3. Scena judiciară

După cum se cunoaște, săvârșirea unei infracțiuni are ca urmare inevitabilă tragerea la răspundere penală a infractorului, aceasta presupunând un arsenal de operații care au ca scop aplicarea unei sancțiuni penale (eventual și civile)¹. Conglomeratul de astfel de operații se constituie într-un proces penal, într-o operă teatrală judiciară regizată inițial de către procuror și apoi de către judecător². Scena infracțională al cărei regizor și autor a fost infractorul se transformă treptat (dar automat) într-una *judiciară*, procurorul fiind totodată și acuzator, și investigator, infractorul devenind acuzat, iar judecătorul fiind atât arbitru, cât și decident³. Scena judiciară nu se desfășoară la întâmplare, ci după anumite reguli, norme juridice care alcătuiesc sistemul procesual penal⁴. Disciplina care pune în evidență rolul sistemului procesual penal în combaterea criminalității poartă denumirea de „Drept procesual penal”, acesta fiind atât ramură a „Dreptului”, cât și știință⁵.

§4. Etimologia criminologiei

Cuvântul *criminologie* își are rădăcinile în latină, fiind compus din: *crimen* care înseamnă crimă, cu sensul de infracțiune, și nu de omor; *logos* care semnifică știință; cele două cuvinte ar fi derivate din greaca veche⁶.

§5. Definiția criminologiei

În esență, *criminologia este știința crimei*, reprezentând, de fapt, un studiu al crimei. Deci, este o știință criminală, alături de știința penală în genere.

„Se dă numirea de *știință criminală* aceluia sistem de discipline care au ca obiect studiul crimei și criminalității ca fenomene naturale, sociale și juridice. Acest termen este socotit mai propriu și mai exact decât termenul de *știință penală*, care are defectul de a nu exprima decât latura represivă care reprezintă o parte redusă din totalul problemelor criminalistice. Domeniul științei criminale fiind destul de vast, iar problemele sale implicând multiple specialități, e greu ca cineva să posede cunoștințe complete și desăvârșite asupra tuturor disciplinelor ce o alcătuiesc. De aceea, nimeni nu va pretinde ca un penalist-jurist să fie în același timp și un perfect antropolog, un desăvârșit sociolog etc.; ceea ce însă, i se va cere, va fi de a păstra continuu contactul cu toate disciplinele ce compun știința criminală și de a folosi rezultatele lor definitive dobândite”⁷.

---

¹ Gh. Ivan, M.-C. Ivan, *Drept procesual penal*, Ed. Fundației Universitare „Dunărea de Jos”, Galați, 2020, E-book, Cuvânt-înainte.

² Ibidem.

³ Ibidem.

⁴ Ibidem.

⁵ Ibidem.

⁶ (<https://ro.wikipedia.org/wiki/Criminologie>), accesat la 3 august 2023.

⁷ I. Tanoviceanu, apud N. Zamfirescu, *Știința investigației criminale. Procedura investigației criminale dinaintea judecătorilor* (<https://www.juridice.ro/684164/stiinta-investigatiei-criminale-procedura-investigatiei-criminale-dinaintea-judecatorilor.html>), accesat la 3 august 2023.

De altfel, ca orice componentă a științei sociale, criminologia este o disciplină de sine stătătoare, cuprinzând concepțiile, teoriile, ideile, principiile, tehnicile destinate să identifice și să explice starea, dinamica și cauzele criminalității, precum și să propună mijloacele de prevenire și combatere a fenomenului infracțional¹.

Criminologiei i-au mai fost atribuite și alte definiții, printre care:

A. Criminologia ar fi „o știință socială relativ autonomă, din grupa sociologiei, auxiliară științelor penale, cu caracter pluridisciplinar, care studiază starea, dinamica, legitățile, cauzele și condițiile socio-umane ale criminalității, precum și trăsăturile definitorii, mecanismul și funcționalitatea sistemului de măsuri de prevenire și combatere a crimei și criminalității, inclusiv de tratament al delicvenților – așa cum se înfățișează, în toate articulațiile esențiale și în mișcarea lor, în realitatea socio-umană din cadrul unui sistem social – și elaborează și fundamentează modele cauzale și soluții de intervenție preventivă și de apărare socială contra crimei și criminalității, după chipul realității, în interesul dezvoltării societății, al progresului și civilizației, în acord cu rânduielele constituționale, precum cu dezideratele umanitare ale Națiunilor Unite”².

B. Pe de altă parte, „ca știință socială specială, extrajudicială, criminologia abordează și examinează subsistemele de drept penal, de drept procesual și de drept execuțional penal, ca și realitățile crimei și criminalității și procesul luptei pentru prevenirea și combaterea criminalității într-un sistem social, într-un teritoriu național – ca un dat”; prin urmare, „patrimoniul științei criminologiei, rezultatele cu adevărat semnificative ale cercetării criminologice servesc, în mod imediat, perfecționării jurisprudenței, în înfăptuirea scopului procesului penal, prevăzut în art. 1 C.proc.pen. (din 1968 – n.n.)”³.

„Criminologia se înfățișează, așadar, ca o veritabilă «busolă în orientarea practicii procesual penale (potrivit opiniei lui V. Dongoroz – n.n.)»⁴, în orientarea

---

¹ (https://legeaz.net/dictionar-juridic/criminologie#google_vignette), accesat la 1 august 2023.

² A. Dincu, Bazele criminologiei, vol. I, Ed. Proarcadia, București, 1993, p. 4-5.

³ Idem, p. 5.

În prezent, art. 1 C.proc.pen., cu denumirea marginală „Normele de procedură penală și scopul acestora”, are următorul conținut:

„(1) Normele de procedură penală reglementează desfășurarea procesului penal și a altor proceduri judiciare în legătură cu o cauză penală.

(2) Normele de procedură penală urmăresc asigurarea exercitării eficiente a atribuțiilor organelor judiciare cu garantarea drepturilor părților și ale celorlalți participanți în procesul penal astfel încât să fie respectate prevederile Constituției, ale tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, ale celorlalte reglementări ale Uniunii Europene în materie procesual penală, precum și ale pactelor și tratatelor privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care România este parte”.

Procesul penal are ca scop tragerea la răspundere penală/civilă (în subsidiar) a persoanelor care au săvârșit infracțiuni (adică realizarea raportului juridic penal de conflict), aplicarea sancțiunilor penale/civile și executarea acestora (Gh. Ivan, M.-C. Ivan, Drept procesual penal, op. cit., p. 15).

⁴ V. Dongoroz (coord.), S. Kahane, G. Antoniu, C. Bulai, N. Iliescu, R. Stănoiu, Explicații teoretice ale Codului de procedură penală român. Partea generală, vol. I, Ed. Academiei Republicii

practicii organelor ce asigură executarea sancțiunilor de drept penal și, în genere, în mod imediat, în identificarea, evaluarea și fundamentarea soluțiilor de perfecționare a strategiei și tacticilor de prevenire a crimei și criminalității, inclusiv a soluțiilor de perfecționare a tratamentului delicvenților¹. În atari condiții, „utilizarea rezultatelor cercetării criminologice în practica judiciară, în cauzele penale, în practica organelor penitenciare și a organismelor de supraveghere a executării pedepsei prin muncă², fără privațiune de libertate, într-un cuvânt, valorificarea rezultatelor cercetării criminologice în procesul luptei contra criminalității constituie o cerință cardinală, decisivă – o condiție *sine qua non* – a înfăptuirii justiției, a perfecționării practicii autorităților publice competente în materie de justiție penală”³.

C. Deopotrivă, „ca știință pluridisciplinară, de contact, de graniță sau de intersecție între sociologie și științele juridice penale, criminologia tinde a deveni nu numai un instrument tehnic pentru *orientarea jurisprudenței penale*, ci și o veritabilă stea polară a întregului proces de prevenire și combatere a crimei și criminalității și a altor manifestări de încălcare a ordinii publice”⁴.

(Observăm că, în definițiile sus-relevate, se pune mare accent pe orientarea jurisprudenței penale, astfel încât să fie realizat, pe deplin, scopul procesului penal, deși menirea centrală a criminologiei este alta).

D. „V.V. Stanciu definește criminologia drept o *știință complexă despre om și comportamentul său antisocial*, considerând infractorul ca *nex* al tuturor aspectelor și consecințelor crimei”⁵.

E. „J. Pinatel și B. Di Tullio definesc criminologia drept *știința ce se ocupă cu studiul complex al omului delicvent*, precum și al tratamentului delicventului, luând, de asemenea, în considerare, *postura centrală a omului (a infractorului) în delicvență*. Din definiția criminologiei rezultă și *scopul ei*, care, după Pinatel, ar fi *promovarea politicii de apărare socială bazată pe sinteze criminologice ce includ studiile biologice, psihologice, sociale și juridice*. În acest fel, scopul criminologiei depășește paradigma etiologică, așa cum a fost ea afirmată în criminologia clasică”⁶.

Socialiste România, București, 1975, p. 17, apud A. Dincu, op. cit., p. 5. A se vedea și V. Dongoroz (coord.), S. Kahane, G. Antoniu, C. Bulai, N. Iliescu, R. Stănoiu, Explicații teoretice ale Codului de procedură penală român. Partea generală, vol. V, ed. a 2-a, Ed. Academiei Române și Ed. All Beck, București, 2003, p. 17. V. Dongoroz a clasificat *științele auxiliare practicii procesuale* în: *științe speciale; logica și dialectica*. În cadrul științelor speciale se situează: *criminologia* [care are rolul unei adevărate „busole în orientarea practicii procesuale penale” – cum se materializează acest rol? (n.n.)]; *criminalistica*, aceasta procurând „numeroase și valoroase îndrumări de ordin tehnico-procesual penal”; *psihologia judiciară* („cu toate subdiviziunile sale: psihologia martorilor, a inculpaților, a victimelor și a subiecților procesuali oficiali: judecători, procurori etc.”); *psihopatologia generală; medicina legală; toxicologia; contabilitatea* – folosirea acestora din urmă este o „cerință principală în cauzele penale care fac parte din domeniul fiecăreia dintre ele”.

¹ A. Dincu, op. cit., p. 5.

² Actualmente, *executarea pedepsei la locul de muncă* nu mai există în dreptul penal român.

³ A. Dincu, op. cit., p. 5.

⁴ Ibidem.

⁵ Gh. Scripcaru, V. Astărăstoae, Criminologie clinică, Ed. Polirom, Iași, 2003, p. 15.

⁶ Ibidem.

F. „G. Heuyer definește criminologia drept *știința criminalului*, autorul axându-și studiile pe *criminologia clinică*”¹.

G. „Sutherland, care în 1924 publică în SUA lucrarea intitulată *Criminology*, o definește drept *știința* ce se ocupă de *studiul crimei și de reacția socială față de crimă*. În acest cadru, el îngloba studiul criminalității ca patologie a dezorganizării sociale, studiul cauzelor crimei (așa-numita *criminologie etiologică*) și criminologia ca reacție socială la crimă, inclusă între momentul creării și îmbunătățirii legii penale până în momentul aplicării ei”².

H. „Etienne De Greeff definește criminologia drept *știința* ce se ocupă de *dinamica actului criminal* și care își centrează așadar studiile pe mecanismul trecerii la actul delicvent (așa-numita *criminologie dinamică*)”³.

I. „În opinia lui Kinberg, criminologia este o *știință clinică* a *cazurilor individuale*, cu scopul de a da o explicație cauzelor crimei ca reacție a unei personalități individuale la o situație oarecare și pentru a găsi un tratament rațional de a elimina cauzele simptomelor criminale”⁴.

J. „În opinia lui I. Gheorghiu-Brădet, criminologia este *știința* ce studiază *geneza și profilaxia criminalității* în scopul apărării sociale, devianța neintrând astfel în preocupările acesteia. În opinia sa, criminologia este o știință autonomă și interdisciplinară, cu domeniu propriu de cercetare, chiar dacă acest domeniu este multidisciplinar. Criminologia nu este, așadar, tributară științelor ce o deservesc și nici nu este o știință a științelor ce se rezumă la însumarea cunoștințelor oferite de aceste științe tributare”⁵.

K. „Potrivit Rodicăi Stănoiu, criminologia este o *știință* ce studiază *factorii și dinamica actului criminal*, precum și *reacția socială* față de acesta, în scopul prevenirii criminalității, al umanizării represiunii și al reinsertiei delicventului, în vederea reconstruirii unei identități proprii, adică a unei perspective integrative biopsihosociale a delicventului”⁶. S-a apreciat, în mod discutabil, că definiția Rodicăi Stănoiu „include toate preocupările actuale ale criminologiei, precum și demersul său de știință integrativă din care rezultă autonomia sa”⁷.

L. „După definiția dată de ONU în 1980 (Congresul ONU pentru prevenirea infracțiunii și a tratamentului deținuților de la Havana), criminologia este *știința* ce analizează *cauzele infracțiunii și factorii ce favorizează apariția fenomenului infracțional*, elaborând politici de prevenire și de justiție penală, evaluând costul social al infracțiunii și urmărind realizarea de strategii globale pentru predicția și intervenția preventive, corespunzătoare realităților și nevoilor sociale”⁸.

---

¹ Ibidem.

² Ibidem.

³ Ibidem.

⁴ Ibidem.

⁵ Ibidem.

⁶ Ibidem.

⁷ Ibidem.

⁸ Ibidem. În același sens, A. Dincu, op. cit., p. 5 (potrivit acestuia, Congresul ONU pentru prevenirea infracțiunii și a tratamentului deținuților a avut loc la Havana, Cuba, în perioada 27 august - 7 septembrie 1990).

M. În opinia autorilor Gheorghe Scripcaru, V. Astărăstoae, „criminologia este știința ce studiază trinomul causal al delicvenței, ca fiind personalitatea infractorului, mediul său existențial și factorii situaționali de trecere la act, din care decurg atitudinile complementare de control și apărare socială, precum și de reeducare, recuperare și reinscriere socială a delincventului”¹.

N. Criminologia este „știința care studiază criminalitatea ca fenomen social și ca fenomen individual, crimele săvârșite care o alcătuiesc, persoanele care le-au comis, cauzele săvârșirii și mijloacele de prevenire și combatere”².

O. Plecând de la diversitatea de opinii definitorii, iar utilitatea unei definiții constă de fapt în capacitatea acesteia de a se integra în contextul celorlalte explicații ce o însoțesc și, pe cât posibil, de a sintetiza aceste explicații, criminologia a mai fost definită drept „ansamblul cercetărilor cu caracter științific ce se ocupă, pe de o parte, cu studierea fenomenului criminal, urmărind cunoașterea complexă a acestuia și, pe de altă parte, cu evaluarea practicii anticriminale, în scopul optimizării acesteia”³.

P. Tudor Amza definește criminologia ca fiind „știința care studiază fenomenul social al criminalității, în scopul prevenirii și combaterii acestuia”⁴.

R. Criminologia este o „știință penală care face parte din domeniul mai vast al științelor despre om și societate și urmărește studierea criminalului, a crimei, a criminalității, reacția socială față de aceste fenomene, precum și victimele faptelor antisociale”⁵.

§6. Legătura cu dreptul penal

Pentru realizarea scopurilor de prevenție și de apărare socială, un rol important îi revine și științei dreptului penal⁶. S-ar putea opina că ambele științe interferează în realizarea unui țel măreț și esențial societății noastre. De aici rezultă și legătura lor indestructibilă: criminologia nu poate propune alte mijloace decât cele juridico-penale de prevenție și combatere ale fenomenului infracțional, iar dreptul penal nu poate face abstracție de concluziile studiilor criminologice, atunci când își exercită rolul de principal instrument de realizare a politicii penale.

Oricum, criminologia este o știință socială, fără rol normativ, iar dreptul penal, o știință social-normativă, disciplinând relațiile de prevenție și de apărare socială.

---

¹ Gh. Scripcaru, V. Astărăstoae, op. cit., p. 16.

² I. Oancea, Probleme de criminologie, Ed. All, București, 1998, p. 2 (https://www.hamangiu.ro/upload/cuprins_extras/criminologie_extras.pdf), accesat la 6 august 2023.

³ V. Cioclei, Manual de criminologie, ed. a 4-a, Ed. C.H. Beck, București, 2007, p. 66; V. Cioclei, Manual de criminologie, Ed. All Beck, București, 1998, p. 57.

⁴ T. Amza, Criminologie. Tratat de teorie și politică criminologică, Ed. Lumina Lex, București, 2002, p. 58, 60.

⁵ (https://www.hamangiu.ro/upload/cuprins_extras/criminologie_extras.pdf), accesat la 6 august 2023.

⁶ A se vedea Gh. Ivan, M.-C. Ivan, Drept penal. Partea generală conform Codului penal, ed. a 5-a, Ed. C.H. Beck, București, 2023, p. 6.